

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/192/2015/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

398/2015. (X. 22.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2015. április 7-én előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2015. október 22-én megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2015. április 7-én terjesztette elő panaszbeadványát, amelyben előadta, hogy 2015. március 18-án 14.50 perckor a L. F. repülőtéren az őt foglalkoztató kft. által bérelt pihenőben, rendőri intézkedés alanya volt.

A panaszos 2015. március 18-án poggyász kihúzóként dolgozott a L. F. repülőtéren, ahová 11.30-kor érkezett meg a d.-i járat.

A három rakodó kirakta a gépet, majd a panaszos behúzta a konténereket és kb. 23 db utas poggyászt az érkező szalaghoz vitt. A gép utas rakterében nem tartózkodott. Ezek után még két érkező repülőgépet is kiszolgált kihúzóként.

¹ Az Rtv. 93/A. §. (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük

15.00 órakor megjelent három rendőrnyomozó, akik jelezték, hogy elviszik, a panaszos kérdezte milyen okból, erre választ sem szóban sem írásban nem kapott. A három rendőr közül az egyik a többi kolléga előtt megbilincselte, annak ellenére, hogy a panaszos elmondta nekik, hogy megy és együttműködik velük, nincs szükség bilincsre. A bilincs használta nem volt indokolt és arányos intézkedés, nagyon megalázó volt kollégái és más repülőtéri dolgozó előtt az intézkedés.

Megbilincselve a „D” épületbe vitték, ott a cipőfűzőit kérték fűzze ki a cipőjéből, a panaszos kérdezte, hogy miért, amire a válasz az volt kárt ne tegyen magában. A panaszos inkább levette a cipőjét és úgy tartózkodott a zárkában. Sajnos hiába kérdezte milyen okból tartják bezárva, mindvégig nem feleltek konkrét indokkal. Késő délután 19 óra körül kihallgatták, mit tud egy nyitott poggyásról, ami a d-i járaton volt. A panaszos elmondta nekik, vontatás közben semmilyen nyitott poggyászt nem látott, nem észlelt. A kihallgatása 20.30-kor fejeződött be, amikor közölték vele, hogy tanúként hallgatták ki.

A kihallgatás végén kétoldali tájékoztató dokumentumot kapott a panaszos, melyeket mellékel. Jegyzőkönyvet a kihallgatást végzők nem adtak.

II.

A Testület az ügy érdemi vizsgálata, a tényállás alaposabb megismerése érdekében felvilágosítást kért az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatán keresztül az illetékes rendőri szervtől, valamint megküldeni kérte az üggyel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, a konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) Dr. T. Z. r. ddtbk. a Testület megkeresésére, 2015. május 4-én adott válaszában a sérelmezett intézkedéssel kapcsolatban előadta, hogy:

2015. január 1. és 2015. március 15. között az utasok feladott poggyászának fosztogatása az elrendelt büntetőeljárások száma alapján 73,6 %-kal emelkedett 2014. hasonló időszakával összehasonlítva. Az említett 2015-ös időszakban 33 büntetőeljárás és 6 tulajdon elleni, szabálysértési előkészítő eljárás került elrendelésre ilyen jellegű cselekmény miatt. Az elszaporodott jogsértések visszaszorítása érdekében 2015. március 18-tól a L. F. repülőtér területére fokozott ellenőrzés elrendelésére került sor. A feladott poggyások fosztogatása különösen rossz fényt vet a budapesti nemzetközi repülőtérre, ezáltal közvetett módon kedvezőtlenül ítélik meg a hazánkba látogató külföldiek nemcsak a repülőtér és Budapest, hanem Magyarország közbiztonsági helyzetét is.

Az utasok szubjektív biztonságérzetének fokozása miatt került sor demonstratív jellegű fokozott vagyonvédelmi ellenőrzés elrendelésére és a bejelentések, feljelentések gyorsabb rendőri reagálásának biztosítására.

2015. március 18-án egy ír állampolgár személyesen tett feljelentést a R. R. I., mert aznap 12 óra körüli időben érkezett B.-re az A. L. légitársaság járatával D.-ből és a repülőgép csomagterében elhelyezett táskájából ismeretlen elkövető ellopott 80 ezer forint készpénzt. A feljelentés nyomán az elrendelt fokozott vagyonvédelmi ellenőrzéssel összhangban a nyomozás elrendelésére a 186/2015. bü. számon azonnal sor került és a fokozott ellenőrzésbe beosztott nyomozók parancsnoki utasításra

az ügyben adatgyűjtése és különböző nyomozási cselekményeket végeztek. Elsőként megtekintésre kerültek a zárt láncú kamerarendszer felvételei, amely alapján azt lehetett megállapítani, hogy a sértett csomagjába sem a repülőgéptől a csomagosztályozóig terjedő útszakaszon, sem a csomagosztályozóban lopási szándékkal senki nem nyúlt bele.

A repülőtéren az utasok sérelmére elkövetett poggyászfosztogatások kriminalisztikai jellemzői közé tartozik, hogy az elkövetésre szinte kizárólag a repülőgép rakterében van lehetőség, a poggyászok rakodását végző egy vagy két fő rakodómunkás itt olyan módon elszeparálódik a külvilágtól, hogy a bűncselekményt zavartalanul, külső behatástól mentesen tudja véghezvinni. A klasszikus bizonyítási módszerek, mint a tanúvallomás, a biztonsági kamerák felvétele és olyan kriminalisztikai módszer, mint az ujjnyom azonosítás ezen ügyekben nem lehetséges, mivel a raktérben elkövetett cselekményeknél kamerafelvétel nem áll rendelkezésre, tanúk nincsenek jelen és azonosításra alkalmas ujjnyom nem keletkezik, egyrészt azért mert nincs alkalmas nyomhordozó felület, másrészt az elkövetők az elkövetéskor kesztyűt viselnek. A bűncselekmény bizonyítása rendkívül nehéz, kifejezetten közvetett bizonyítékok alapján a formális logika felhasználásával, kizárásos alapon lehetséges.

Az azonnal lefolytatott adatgyűjtés során az eljáró nyomozók megállapították, hogy a kérdéses járatot mely rakodómunkások szolgálták ki, majd ez alapján bűncselekmény gyanúja miatt az 1994. évi XXXIV. törvény 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján fogatosították az előállításokat. Valamennyi személy előállítására többek között azért volt szükség, mert a lefolytatott adatgyűjtés alapján kétséget kizáróan nem lehetett megállapítani, hogy mely személyek tartózkodtak a repülőgép rakterében, továbbá az is feltehető volt, hogy az eltulajdonított készpénz, mint tárgyi bizonyítási eszköz az előállításhoz kapcsolódóan bevezetésre kerülő ruházatátvizsgálás alkalmával bármely személytől előkerülhet.

A repülőtéren elkövetett poggyászfosztogatások kriminalisztikai jellemzői közé tartozik, hogy a raktérben tartózkodó egyedüli tettetést a bűncselekmény elkövetésében segíti a többi rakodómunkás oly módon, hogy egyrészt a repülőgép rakterének ajtajában figyellel biztosítják az elkövetés zavartalanságát, megghiúsítva ezzel a tettenérést, másrészt az eltulajdonított értéket az elkövető átadja másik rakodótársának, többet között a poggyászkihúzó jármű vezetőjének, azért, hogy azt rejtse el és a raktérben tartózkodó elkövetőnél ne találják meg. Általános gyakorlat, hogy a későbbiekben az eltulajdonított értéket a közreműködés arányában az elkövetők elosztják egymás között. A társas bűnelkövetési alakzatok, mint a bűnsegédi magatartás, illetve a társ tettesi minőség jelen vannak ezeknél a bűncselekményeknél. A panaszos előállítása alkalmával a rendelkezésre álló adatok alapján többi három társával együtt a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható volt.

Az előállítás időtartama alatt került sor a rakodómunkások munkahelyi vezetőjének kihallgatására, aki megerősítette a nyomozóhatóságot abban, hogy a lefolytatott adatgyűjtések alapján ténylegesen az előállított személyek végezték a repülőgép poggyászainak a kirakodását és a járat dokumentációja alapján próbálta rekonstruálni a rakodást végző személyek munkafeladatait. A tanú sem volt kétséget kizáróan annak az információnak a birtokában, hogy az egyes rakodómunkások milyen feladatot láttak el a repülőgép rakodása során, azt az egyes személyek vonatkozásában csak valószínűsíteni tudta.

A rakodómunkások feladatainak tisztázása kizárólag a saját vallomásuk alapján volt lehetséges, ennek megtörténtét követően lehetett dönteni arról, hogy a gyanú melyik rakodóval szemben válik megalapozottá. Ezt követően került sor egy fő gyanúsítottkénti, és három fő tanúkénti kihallgatására.

A gyanúsítottként kihallgatott rakodó érdemi vallomást nem tett és a gyanúsítás ellen panaszt nem terjesztett elő. A panaszos az előállításakor bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható volt, az Rtv 33.§ (2) b) az előállítás célja a büntetőeljárás során személyi és tárgyi bizonyítási eszköz beszerzése volt.

Az intézkedő rendőrök az előállítást végrehajtó B. T. r.örgy. és S. R.-né r. szds. és Á. A. r. tzls. a panaszos állításával ellentétben az előállítás célját és jogalapját akként közölték, hogy bűncselekmény gyanúja lopás miatt került sor nevezett előállítására, egy utas panasza miatt. A közlés a rakodómunkások pihenőhelyiségében történt. A panaszos mind szóban mind magatartásában az előállítás közlésekor a pihenőhelyiségben együttműködő magatartást tanúsított. A bilincselésre azonban – a panaszos állításával ellentétben – nem a pihenőhelyiségben, a munkatársai előtt, hanem a forgalmi előtéren a parkolóban álló szolgálati személygépkocsinál a beszállás előtt került sor.

A bilincs alkalmazására az Rtv. 48.§ c) pontjában foglalt szökés megakadályozása érdekében került sor, figyelemmel a 30/2011. (IX. 22.) BM. rendelet 41.§ c) pontjára. Az előállítás a repülőtér 2-es termináljáról szolgálati személygépkocsival történt a R. R. I. „D” épület 3. emeletén található bűnügyi osztályára. A bilincs kifejezetten a személygépkocsival történő szállítás idején került alkalmazásra, mivel egy esetleges szökés fokozott biztonsági kockázatot jelentett volna, mert a repülőtér olyan szigorított biztonsági területén (SRA) keresztül vezet az út, ahová a személyek és gépjárművek belépése korlátozott, és amely terület a repülőgépek kiszolgálására és parkolására az utasok ki és beszállására fenntartott forgalmi előtér. Az intézkedő rendőrök sem testi kényszert, sem egyéb kényszerítő eszközt nem alkalmaztak, a bilincs használata előtt a panaszossal közölték, hogy meg fogják bilincselni, mely során kifogást az érintett nem emelt és együttműködő volt. A bilincs alkalmazására 15 óra 20 perctől 15 óra 30 percig került sor, mely során sérülés nem keletkezett.

A panaszos előállítása 2015. március 18-án 14 óra 50 perctől 20 óra 05 percig tartott. Előállítása alatt került sor egyéb eljárási cselekmények végrehajtására, mint pl. a nyomozóhatóság egyéb adatszerző tevékenységére vagy egyéb tanú kihallgatására, melyek végrehajtását követően, vele szemben a felmerült bűncselekmény gyanú nem vált megalapozottá, ezért előállítása megszüntetésre került. A panaszos az elrendelt nyomozás során tanúként került kihallgatásra, amely 34 percig tartott.

A panaszos állítása nem felel meg a valóságnak abban a tekintetben, hogy nem kapott tájékoztatást a fogva tartására vonatkozóan. A panaszos a rendőri jelentések és egyéb dokumentumok szerint szóban és írásban is megkapta a megfelelő tájékoztatást. A panaszos már az előállítás megkezdésekor megkapta szóban az erre vonatkozó felvilágosítást nevezett személy aláírásával igazolta a 29023/2353/2015. id. számon 2015. március 18. keltezésű rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazoláson, hogy panasszal nem él a személyi szabadság korlátozásával kapcsolatban, továbbá megkapta a tájékoztatást, hogy panaszt tehet a Független Rendészeti Panasztestület felé. Ezen túlmenően az előállított személy jogairól, kötelezettségeiről, valamint az

előállító helyiség rendjéről szóló tájékoztatót is aláírta, ezzel tudomásul vége a tájékoztatóban foglalt jogait, kötelezettségeit. Az előállított részére az előállítás okáról szóló tájékoztatót is átvette.
2) B. T. r. őrgy. és S. R. r. szds. 2015. április 30-án kelt közös jelentése szerint:

2015. március 18-án fokozott vagyonvédelmi ellenőrzés végrehajtására kaptak utasítást B. Á. r. alez. osztályvezetőtől. Ennek érdekében 13 óra 30 perckor megjelent a végrehajtással kapcsolatos eligazításon, melyet B. B. r. ezds. felderítő osztályvezető tartott és melyen részt vett S. A. r.szds. is.

Az eligazításon feladatként kapták a panaszos, és más rakodók ellenőrzését, tekintettel arra, hogy az általuk rakodott járaton egy utas panaszt jelentett be készpénz eltűnés miatt. Ezt követően megjelentek a norvég járatnál, ahol ellenőrizték a rakodókat, azonban náluk bűncselekményből származó tárgyat nem találtak. Az ellenőrzést követően – tekintettel arra, hogy a következő ellenőrzése kijelölt L. járatot törölték, visszatértek szolgálati helyükre.

Kb. 20 perccel később B. B. r. alez. újabb eligazítást tartott, melyen részt vett D. E. r. ftörm, Á. A. r.tzls, S. A. r.szds. mely során elmondta, hogy dr. T. A. r. ezds. utasítása alapján a korábban ellenőrzött rakodókat, és a panaszos is bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt, bilincs alkalmazásával elő kell állítania bűnügyi Osztályra.

Ezt követően az utasításnak megfelelően a kijelölésre kerülő B. T. r.őrgy. és Á. A. r.tzls. urakkal megjelentek a panaszost alkalmazó kft. rakodóinak pihenőjénél, ahol a panaszossal közölték, hogy bűncselekmény elkövetésének gyanúja miatt – mivel lopás elkövetéséről érkezett bejelentés az általuk rakodott járatról – előállítják az RRI Bűnügyi Osztályra. Az intézkedés megkezdésekor közölték vele, hogy az RRI Bűnügyi Osztály beosztottjai és rendőri mivoltukat, hitelt érdemlően igazolták. a panaszost a pihenő előtti parkolóban lévő szolgálati gépjárműhöz kísérték, ahol közölték, hogy bilincset fognak alkalmazni a gépkocsival történő szállítás idejére, majd a rendőrségi épület emeletére kísérték.

A panaszos az intézkedés foganatosításakor együttműködő volt, ellenállást nem tanúsított, éppen ezért megbilincselésére csak a gépkocsival történő szállítás idejére, csak rövid ideig került sor, az esetleges szökés és támadás elkerülése végett, mivel ezt teljes mértékben kizárni nem lehetett a gépkocsiban tartózkodás során.

A panaszos megbilincselését kíméletes módon hajtották vége, és nem a számára kijelölt pihenő helyiségben, az ott tartózkodó személyek előtt, hanem a szolgálati gépkocsi mellé érve, melyre előzetesen felhívták a figyelmét. Az RRI Bűnügyi Osztályán ruházat átvizsgálás után – tekintettel arra, hogy a másik három előállított személy kísérését is meg kellett oldaniuk, ezért a panaszost az előállító helyiségbe elhelyezték.

A bilincselés ideje 15 óra 20 perctől 15. óra 30 percig tartott, mely sérülést nem okozott, ezzel kapcsolatban a panaszos semmilyen panaszt, kifogást nem jelentett be. Az előállító helyiségbe történő elhelyezés során a panaszost tájékoztatták arról, hogy a dublini járat kapcsán az egyik utas lopás miatt tett bejelentést, és a rendelkezésre álló adatok alapján a bűncselekmény gyanúja a járat rakodását végző személyekkel szemben merült el, így előállításuk szükséges és indokolt.

A panaszos részére az előállításával kapcsolatos tájékoztatók, igazolások átadásra és közlésre kerültek, melynek során nevezett semmilyen kifogást, panaszt nem jelentett be hatóságuknál. A

panaszos tanúkenti kihallgatását B. T. r. örgy. és dr. T. Z. r. hdgy. hajtották végre, és a panaszossal a kihallgatást megelőzően jegyzőkönyvbe foglalt módon is közölték, hogy kihallgatására milyen ügyben fog sor kerülni. A vallomás felvételét megelőzően nevezett jogaira, kötelezettségeire is figyelmeztetve lett. A jegyzőkönyvben foglaltakat aláírásával több helyen is hitelesítette.

3) A panaszossal szemben foganatosított előállítás végrehajtásáról, kényszerítőeszköz alkalmazásáról készített jelentés szerint:

A panaszossal szemben szökés megakadályozása érdekében bilincs alkalmazása. Az előállítás időtartama: 2015. március 18. 14 óra 50 perctől 20 óra 5 percig

A fenti napon 13 óra 17 perckor egy ír állampolgár bejelentést tett hatóságuknál, mely szerint a mai napon 12 órakor érkezett meg D.-ból. Felszállás előtt a gép mellett elvették a kézipoggyászát arra hivatkozva, hogy már nincs hely fent a gépen. A csomagját a gép rakterében helyezték el. Mikor megérkezett a repülőtér 2/B terminál érkezési szintjén a tranzitba, a 4-es szalagsorra érkezett meg a kézipoggyásza és rögtön észrevette, hogy annak a zipzára ez arasznyira nyitva van. Ellenőrizte a táska tartalmát és akkor vette észre, hogy hiányzik 80.000, Ft készpénze, amit egy rózsaszínű övtáskába helyezett el, a ruhái alá.

Az adatgyűjtés során megállapításra került, hogy a D.-B. járatot a M. A. alkalmazásában álló panaszos rakodta három másik társával együtt, így meglapozottan feltehető, hogy a fenti személy és három társa tulajdonította el a sértett 80.000,- Ft készpénzét.

A panaszos és társai a fenti időpontban előállításra kerültek a RRI előállító helyiségébe. Az előállítás okáról a tájékoztató kiadásra került, az előállítás idejéről szóló igazolás is kiadásra került. A panaszos előállítása 2015. március 18-án 20 óra 5 perckor nevezett szabadon bocsátása megtörtént.

4) Az ügyben keletkezett tanú- és gyanúsított kihallgatások jegyzőkönyveit csak annyiban ismerteti a Testület, hogy a tanúkihallgatások jegyzőkönyveit összevetve megállapítható, hogy összesen öt kihallgatás, ebből négy tanúkihallgatás és egy gyanúsított kihallgatás történt a kérdéses ügyben 2015. március 18-án. Mindebből három kihallgatás, két tanú és egy gyanúsított a panaszos előállításának végét követően történt (sorrendben a kezdőidőpontok: 20 óra 21 perc; 20 óra 54 perc és 21 óra 43 perc). A maradék két tanúkihallgatásból egy maga a panaszos kihallgatása volt, ami 19 óra 26 perckor kezdődött és ezt csupán egy kihallgatás előzte meg, ami 17 óra 45 perc és 18 óra 30 perc között zajlott.

5) A panaszos előállításának időtartamáról kiállított igazolás szerint az előállítás 2015. március 18-án 14 óra 50 perctől 20 óra 5 percig tartott. Az előállítás időtartama alatt a panaszosnak sérülése nem keletkezett, panasz nem keletkezett. Az igazolást a panaszos aláírta.

6) A panaszos által aláírt írásbeli tájékoztatók szerint az előállítás okáról és jogairól-kötelezettségeiről szóló tájékoztatást megkapta.

7) A panaszossal szembeni kényszerítő eszköz alkalmazásának parancsnoki kivizsgálásáról szóló jelentés szerint az előállítás és a bilincs alkalmazása jogszerű, szakszerű, szükséges és arányos volt.

8) A rendőrség mellékelte az elállítás során a panaszos letéri tárgyairól felvett jegyzéket, a panaszos kollégáival szemben fogatosított rendőri intézkedés dokumentációját, valamint a megindított büntetőeljárás egyes iratait, amelynek részletes ismertetésétől a Testület eltekint.

III.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) és a 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) rendelkezéseire – a panaszos kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításokra jutott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt, emberi méltósághoz, IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jogát az alábbiak szerint.

A Testület indokoltnak látta az I. rendű panaszossal és a II. rendű panaszossal szemben fogatosított rendőri intézkedéseket külön-külön egyedileg vizsgálni, ezért jelen állásfoglalás III/A része az I. rendű panaszossal szembeni intézkedés, jelen állásfoglalás III/B része a II. rendű panaszossal szemben fogatosított rendőri intézkedés vizsgálata során tett megállapításokat tartalmazza.

1) A Testület elsőként az eljáró rendőrök intézkedési kötelezettségét vizsgálta.

A Testület rendelkezésére álló rendőri iratok szerint 2015. március 18-án egy ír állampolgár személyesen tett feljelentést, mert aznap 12.00 óra körüli időben érkezett B.-re D.-ből és a repülőgép rakterében elhelyezett táskájából ismeretlen ellopott 80 ezer forint készpénzt. Elsőként megtekintésre kerültek a zárláncú kamerarendszer felvételei, amely alapján azt lehetett megállapítani, hogy a sértett csomagjába sem a repülőgéptől a csomagosztályozóig, sem a csomagosztályozón lopási szándékkal senki nem nyúlt bele. Az azonnal lefolytatott adatgyűjtést követően megállapították, hogy a kérdéses járatot mely rakodómunkások szolgálták ki, majd ez alapján bűncselekmény gyanúja miatt fogatosították a rendőri intézkedést. Valamennyi személy előállítására azért volt szükség, mert az adatgyűjtés során nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani, mely rakodómunkás tartózkodott a repülőgép rakterében.

A panaszos arról számolt be, hogy 2015. március 18-án poggyász kihúzóként dolgozott a L. F. repülőtéren, ahová 11.30-kor érkezett meg a d.-i járat. A három rakodó kirakta a gépet, majd a panaszos behúzza a konténereket és kb. 23 db. utas poggyászt az érkező szalaghoz vitt. A gép utas rakterében nem tartózkodott a panaszos. Ezek után még két érkező repülőgépet is kiszolgált kihúzóként. 15.00 órakor megjelent három rendőrnagy, akik jelezték, hogy elviszik.

Itt szükséges utalni az Rtv. 13. §-ának (1) bekezdésére, amely a rendőr intézkedési kötelezettségéről rendelkezik. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.

A Szolgálati Szabályzat tovább részletezi az intézkedési kötelezettség szabályait. A Szolgálati Szabályzat 8. §-a szerint a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást. A Szolgálati Szabályzat 9. §-ának (1) bekezdése azzal egészíti ki a fenti szabályt, hogy a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki. A szabálysértést észlelő rendőr figyelmeztetést azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki.

A Testület által feltárt tényállás alapján felmerülhetett a gyanú, hogy a panaszos magatartásával jogellenes cselekményt követett el.

A Büntető törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 370. § (1) bekezdés szabályozza a lopás tényállását, amely szerint, „aki idegen dolgot mástól azért vesz el, hogy azt jogtalanul eltulajdonítsa, lopást követ el.”

A Testület ezen a ponton utal töretlen gyakorlatára, amely szerint a szabálysértési és bűncselekményi tényállásszerűséget kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv.-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem veheti át a szabálysértési vagy nyomozó hatóság szerepét, azonban ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény értékelését – olyan esetekben, amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként szabálysértés vagy bűncselekmény gyanújára hivatkozik –, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy a szabálysértés, illetve bűncselekmény elkövetésének az adott intézkedéshez szükséges fokú gyanúja fennállt-e.

A Testület megítélése szerint felmerülhetett annak a gyanúja, hogy a panaszos jogellenes cselekményt követett el. Ez az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett.

2) A Testület vizsgálta a panaszossal szemben alkalmazott bilincselés jogalapját, időtartamát.

A panaszos beadványában sérelmezte bilincselését. Panaszos előadta, hogy a három rendőr közül az egyik a többi kolléga előtt megbilincselte, annak ellenére, hogy a panaszos elmondta nekik, hogy megy és együttműködik velük, nincs szükség bilincsre. A bilincs használata nem volt indokolt és arányos intézkedés, nagyon megalázó volt kollégái és más repülőtéri dolgozó előtt az intézkedés.

A Testület rendelkezésére álló rendőrségi iratok szerint a panaszos az intézkedés foganatosításakor együttműködő magatartást tanúsított, ellenállást nem tanúsított éppen ezért csak a gépkocsival történő szállítás idejére rövid ideig került sor a bilincselésre. A bilincselés azért került alkalmazásra, mert egy esetleges szökés fokozott biztonsági kockázatot jelentett volna, mivel az út a repülőtér fokozott biztonsági területén (SRA) keresztül vezetett, ahova személyek és gépjárművek belépése korlátozott, és amely terület a repülőgépek kiszolgálására és parkolására, az utasok ki és beszállására fenntartott forgalmi előtér. Az intézkedő rendőrök sem testi kényszerítést, sem egyéb kényszerítő eszközt nem alkalmaztak. A bilincs használata előtt a panaszossal közölték, hogy meg fogják

bilincselni, amely során kifogást nem emelt és együttműködő volt. A bilincs alkalmazására 15.20 órától 15.30 óráig került sor, amely során sérülés nem keletkezett.

Az Rtv. 47. § szerint „a rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszer) alkalmazhat.”

A Szolgálati Szabályzat 40. § (1) bekezdés szerint „a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható.”

A panaszossal szemben fogatosított bilincselés jogalapja a rendőrségi iratok és jelentések alapján az Rtv. 48. § c) pontja volt, amely szerint „a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy szökésének megakadályozására.”

A Szolgálati Szabályzat 41. § (1) a-d) pontjai szerint, bilincs alkalmazása, az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben különösen azzal szemben indokolt

- a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,

A Testület a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban figyelembe vette egyrészt az Rtv. 15. § szerinti arányosság elvét, amely szerint „több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”

Az arányosság követelményének a Testület álláspontja szerint elvi élel kell érvényesülnie a rendőrség minden eljárása során.

A fentieknek megfelelően az Rtv. 16. § (1) bekezdése szerint a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.

Másrészt a Testület figyelembe vette Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdését, amely alapján „az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.”

A rendőr által alkalmazható kényszerítő eszközök közül a testi kényszer a legenyhébb, amelyet a bilincselés követ. A fenti rendelkezések alapján a kényszerítő eszközöket az arányosság és fokozatosság elvének megfelelően kell alkalmazni.

A rendőr által alkalmazható kényszerítő eszközök közül a testi kényszer a legenyhébb, amelyet a bilincselés követ. A fenti rendelkezések alapján a kényszerítő eszközöket az arányosság és fokozatosság elvének megfelelően kell alkalmazni.

A Testület álláspontja szerint a megismert tényállásból egyértelműen kiderül, a rendőrség és a panaszos egybehangzó nyilatkozatából, hogy a panaszos semmiféle együttműködést megtagadó, akadályozó magatartást vagy szökésre minimálisan is utaló magatartást nem tanúsított, éppen ellenkezőleg, teljes mértékben együttműködő volt.

Mindezen tényállási elemek alapján és a fentebb ismertetett jogszabályi környezet okán a rendőrség érvelése, miszerint azért volt szükség a bilincselésre, mert a panaszost a repülőtér speciális zónáján vitték keresztül gépjárművel nem elfogadható, mivel a panaszos semmilyen olyan magatartást nem tanúsított, ami megalapozta volna a bilincselést a rendőrség részéről.

Ugyanakkor a jogszabályok egyrészt az ilyen konkrét magatartást is – jelen esetben a szökés megkísérlését - megkövetelik – tehát a bilincselés nem lehet preventív, proaktív jellegű – másrészt, ha lenne ilyen magatartás a fokozatosságot is megkövetelik a jogszabályok, tehát a gyengébb kényszerítő eszközzel - testi kényszer - kellett volna kezelni azt, és csak ennek sikertelensége, kilátástalansága alapozta volna meg a bilincselést.

Mivel jelen esetben a fent említett előbbi feltétel – a szökésre irányuló magatartás kifejtése - sem teljesül utóbbi feltétel - a fokozatosságnak való megfelelés – vizsgálata értelemszerűen fel sem merül.

A Testület álláspontja szerint sérült a panaszos emberi méltóságához való joga a vele szemben alkalmazott bilincselés okán.

3) A Testület ezt követően a panaszos előállításának jogszerűségét és időtartamát vizsgálta meg.

a) Az előállításról készült rendőri jelentés tanúsága szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja alapján állították elő. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;

Mint ahogy a fenti jogszabályi rendelkezésből is kiolvasható, az előállítás Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontján alapuló előállítás az intézkedő rendőr mérlegelése – lásd: „állíthatja” kifejezés - alapján fogatosítható. Ezért a testület vizsgálta, hogy a rendőr mérlegelése alapján történő előállítás megfelelt-e, a már idézett Rtv. 15. §-ban foglalt arányosság követelményének.

A rendőrség az előállítás jogalapját illetően előadta, hogy 2015. március 18-án egy ír állampolgár személyesen tett feljelentést a R. R. I.-on, mert aznap 12 óra körüli időben érkezett B.-tre az A. L. légitársaság járatával D.-ből és a repülőgép csomagterében elhelyezett táskájából ismeretlen elkövető elloptott 80 ezer forint készpénzt. A feljelentés nyomán az elrendelt fokozott vagyonvédelmi ellenőrzéssel összhangban a nyomozás elrendelésére a 186/2015. bü. számon azonnal sor került és a fokozott ellenőrzésbe beosztott nyomozók parancsnoki utasításra az ügyben

adatgyűjtése és különböző nyomozási cselekményeket végeztek. Elsőként megtekintésre kerültek a zárt láncú kamerarendszer felvételei, amely alapján azt lehetett megállapítani, hogy a sértett csomagjába sem a repülőgéptől a csomagosztályozóig terjedő útszakaszon, sem a csomagosztályozóban lopási szándékkal senki nem nyúlt bele.

A repülőtéren az utasok sérelmére elkövetett poggyászfosztogatások kriminalisztikai jellemzői közé tartozik, hogy az elkövetésre szinte kizárólag a repülőgép rakterében van lehetőség, a poggyászok rakodását végző egy vagy két fő rakodómunkás itt olyan módon elszeparálódik a külvilágtól, hogy a bűncselekményt zavartalanul, külső behatástól mentesen tudja véghezvinni. A klasszikus bizonyítási módszerek, mint a tanúvallomás, a biztonsági kamerák felvétele és olyan kriminalisztikai módszer, mint az ujjnyom azonosítás ezen ügyekben nem lehetséges, mivel a raktérben elkövetett cselekményeknél kamerafelvétel nem áll rendelkezésre, tanúk nincsenek jelen és azonosításra alkalmas ujjnyom nem keletkezik, egyrészt azért mert nincs alkalmas nyomhordozó felület, másrészt az elkövetők az elkövetéskor kesztyűt viselnek. A bűncselekmény bizonyítása rendkívül nehéz, kifejezetten közvetett bizonyítékok alapján a formális logika felhasználásával, kizárásos alapon lehetséges.

Az azonnal lefolytatott adatgyűjtés során az eljáró nyomozók megállapították, hogy a kérdéses járatot mely rakodómunkások szolgálták ki, majd ez alapján bűncselekmény gyanúja miatt az 1994. évi 34. törvény 33.§ (2) bekezdés b) pontja alapján foganatosították az előállításokat. Valamennyi személy előállítására többek között azért volt szükség, mert a lefolytatott adatgyűjtés alapján kétséget kizáróan nem lehetett megállapítani, hogy mely személyek tartózkodtak a repülőgép rakterében, továbbá az is feltehető volt, hogy az eltulajdonított készpénz, mint tárgyi bizonyítási eszköz az előállításhoz kapcsolódóan bevezetésre kerülő ruházatátvizsgálás alkalmával bármely személytől előkerülhet.

A repülőtéren elkövetett poggyászfosztogatások kriminalisztikai jellemzői közé tartozik, hogy a raktérben tartózkodó egyedüli tettetést a bűncselekmény elkövetésében segíti a többi rakodómunkás oly módon, hogy egyrészt a repülőgép rakterének ajtajában figyélssel biztosítják az elkövetés zavartalanságát, meghiúsítva ezzel a tettenérést, másrészt az eltulajdonított értéket az elkövető átadja másik rakodótársának, többet között a poggyászkihúzó jármű vezetőjének, azért, hogy azt rejtse el és a raktérben tartózkodó elkövetőnél ne találják meg. Általános gyakorlat, hogy a későbbiekben az eltulajdonított értéket a közreműködés arányában az elkövetők elosztják egymás között. A társas bűnelkövetési alakzatok, mint a bűnsegédi magatartás, illetve a társ tettesi minőség jelen vannak ezeknél a bűncselekményeknél. A panaszos előállítása alkalmával a rendelkezésre álló adatok alapján többi három társával együtt a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható volt.

A Testület a megismert körülmények alapján arra a döntésre jutott, hogy a rendőrség megfelelő jogalappal az arányosság követelményének sérelme nélkül foganatosított előállítást a panaszossal szemben, ugyanis alappal feltehető volt, hogy a kérdéses bűncselekmény elkövetője abból a személyi körből került ki, amely kiszolgáltatta az adott repülőgépet. Ebben a személyi körbe a panaszos is benne volt.

A Testület a körülmények összességének értékelését követően arra az álláspontra jutott, hogy a fentiek alapján fennállt az előállítás feltétele. Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének b) pontja megfelelő jogalapot biztosított az előállításához.

b) A Testület ezt követően azt értékelte, hogy a panaszos előállításának időtartama a jogszabályi előírásoknak és az arányosság követelményének megfelelt-e.

Az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdése tartalmazza az előállítás időtartamára vonatkozó rendelkezéseket. Ennek értelmében a személyi szabadság csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozható. Ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja, amennyiben ez indokolt és az előállítás célja még nem valósult meg. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Testület ehelyütt hivatkozik az arányosság követelményére is, amelyet az Rtv. 15. §-ának (1) bekezdése úgy határoz meg, hogy a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával.

Az előállítás időtartamáról igazolás szerint a panaszos előállítása 2015. március 18-án 14 óra 50 perctől 20 óra 5 percig tartott. A panaszos tanúkenti meghallgatására 2015. március 18-án 19 óra 26 perc és 20 óra között került sor.

Mindezek alapján kijelenthető tehát, hogy az előállítás összesen 5 óra 15 perces időtartama alatt csupán 34 percig, tanúként történő kihallgatása során végeztek eljárási cselekményt, több mint 4 óra érdemi eljárási cselekmény nélkül telt el.

A Testület rendelkezésére álló rendőrségi iratok szerint az előállítás időtartama alatt került sor egyéb eljárási cselekmények végrehajtására, mint például a nyomozóhatóság egyéb adatszerző tevékenységére vagy egyéb tanúk kihallgatására.

A Testület a rendőrség által előadottakkal kapcsolatban megjegyzi, hogy egyfelől nem rekonstruálta megfelelően az előállítás időtartamát. Másrészt a Testület megjegyzi, hogy pusztán a nyomozóhatóság egyéb adatgyűjtő tevékenysége nem alapozza meg a panaszos személyi szabadsághoz való jogának aránytalan mértékű korlátozását akkor, ha magával az előállított személlyel szemben eljárási cselekmény foganatosítása nem történik. Harmadrészt a Testület megjegyzi, hogy a rendőrség által hivatkozott tanúkihallgatások jegyzőkönyveit összevetve megállapítható, hogy összesen öt kihallgatás, négy tanúkihallgatás és egy gyanúsított kihallgatás történt a kérdéses ügyben 2015. március 18-án. Ebből három kihallgatás, két tanú és egy gyanúsított a panaszos előállításának végét követően történt (sorrendben a kezdőidőpontok: 20 óra 21 perc; 20 óra 54 perc és 21 óra 43 perc). A maradék két tanúkihallgatásból egy maga a panaszos kihallgatása volt, ami 19 óra 26 perckor kezdődött és ezt csupán egy kihallgatás előzte meg, ami 17 óra 45 perc és 18 óra 30 perc között zajlott.

Mindent összevetve azon túl, hogy a Testület álláspontja szerint, a nem panaszossal szemben folytatott eljárási cselekmények nem szolgálnak indokul a panaszos személyi szabadságának aránytalan hosszúságú korlátozására, megállapítható a rendőrség által hivatkozott tanúkihallgatásokat illetően az is, hogy azok nagy részét már a panaszos szabadon bocsátását követően folytatták le. A maradék egy kihallgatást, ami megelőzte a panaszosét, pedig 3 óra 40 perccel a panaszos előállítása után kezdték meg és ennek a kihallgatásnak a végétől további 56 perc telt el a panaszos kihallgatásának megkezdéséig.

A Testület álláspontja szerint a fentiek alapján a rendőrség megsértette az Rtv. 15. §-ban foglalt arányosság követelményét.

Mindezek alapján az előállítás időtartama miatt a Testület álláspontja szerint sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

4) A panaszos sérelmezte a tájékoztatás elmaradását. Ezzel összefüggésben a Testület az alábbiakat állapította meg:

Az Rtv. 20. § (2) bekezdés szabályozza a rendőri intézkedés alakiságát, amely szerint „a rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről és előterjesztésére nyitva álló határidőről.”

A Szolgálati Szabályzat 5. § (1) bekezdése tovább pontosítja az Rtv-ben meghatározottakat. Eszerint „az intézkedést a rendőr - az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja.”

Az Rtv. 33. § (4) bekezdés szerint Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.

A panaszos panaszbeadványában előadta, hogy megjelent három rendőrnyszemély, akik jelezték, hogy elviszik. A panaszos kérdezte milyen okból, erre választ sem szóban sem írásban nem kapott.

A Testület rendelkezésére álló rendőrségi iratok tanúsága szerint a panaszos állításával ellentétben az előállítás célját és jogalapját akként közölték, hogy bűncselekmény gyanúja, lopás miatt kerül sor a panaszos előállítására. A bilincs használata előtt közölték a panaszossal, hogy meg fogják bilincselni, amely során kifogást nem tett és együttműködő volt. A panaszos állítása nem felel meg a valóságnak abban a tekintetben, hogy nem kapott tájékoztatást fogvatartására vonatkozóan. A panaszos a rendőri jelentések és egyéb dokumentumok szerint szóban és írásban is megkapta a megfelelő tájékoztatást.

A rendőrség mellékelte továbbá a panaszos által átvett igazolást az előállításról, a panaszos által aláírt írásbeli tájékoztatót az előállítás okáról valamint az előállítás során fennálló jogairól-kötelezettségeiről, az előállító helyiség rendjéről.

A Testület az egymásnak ellentmondó állítások okán abban a kérdésben nem tudott érdemben határozni, hogy az intézkedés kezdetén a szóbeli tájékoztatások megfelelően megtörténtek-e, ugyanakkor a rendelkezésre álló dokumentumok alapján kijelenthető, hogy a rendőri intézkedés – előállítás - során szükséges írásbeli tájékoztató és igazolás, amelyekben a jogorvoslati lehetőségek is feltüntetésre kerültek kiadásra kerültek.

A Testület a rendelkezésre álló iratok alapján úgy döntött, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme a megfelelő tájékoztatás, elmaradása okán nem megállapítható.

IV.

A Testület megítélése szerint felmerülhetett annak a gyanúja, hogy a panaszos jogellenes cselekményt követett el. Ez az Rtv. 13. §-a értelmében rendőri beavatkozást tett szükségessé, intézkedési kötelezettséget keletkeztetett. A Testület a körülmények összességének értékelését követően arra az álláspontra jutott, hogy fennállt az előállítás feltétele. Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének b) pontja megfelelő jogalapot biztosított az előállításához. A Testület a rendelkezésre álló iratok alapján úgy döntött, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme a megfelelő tájékoztatás, elmaradása okán nem megállapítható.

Ugyanakkor a Testület véleménye szerint a panaszossal szemben alkalmazott bilincselés megfelelő jogalap nélkül történt, tehát az sértette a panaszos emberi méltósághoz való jogát. Az előállítás időtartama miatt a Testület szerint sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

A megvalósult alapjogsértés a Testület megítélése szerint elérte a súlyosság azon fokát, amely indokolttá tette a panasz és az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért a Testület az Rtv. 93. §-ának (6) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2015. október 22.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Dr. Cservák Csaba
előadó testületi tag